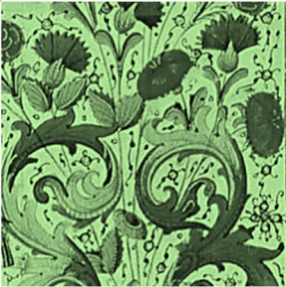

BLOEM LEZZING

KOORMUZIEK UIT ALLE WINDSTREKEN

LEUVENSE & LEIDSE
KOORBOEKEN
&
PSALMEN VAN E. GRIEG
&
INDONESISCHE LIEDEREN

EEN
PROJECT
VAN

Leids Kamerkoor
& Leiden (NL)

Kamerkoor Florilegium
Leuven (B)

CONCERTEN
LEIDEN
HOOGLANDSE KERK
9 nov. ✕ 20.30 u.

met steun van

Vlaanderen
is cultuur

Koninkrijk der Nederlanden

LEUVEN
GROTE AULA
17 nov. ✕ 15 u.

Bloemlezing - Koormuziek uit alle windstreken

Welkom op dit bijzondere concert, waarin Leuven en Leiden elkaar ontmoeten. Samen brengen we een gevarieerd programma dat vijf eeuwen overbrugt en dat Oost en West verbindt. Daarvoor putten we uit de rijke koortraditie van beide steden én brengen we de culturele achtergronden van onze dirigenten tot klinken.

We starten met polyfone muziek uit de Lage Landen, die Leiden en Leuven muzikaal verbindt. We putten uit de Leidse koorboeken en uit verschillende Brabantse koorboeken.

De Leidse Koorboeken

Leiden bezit een unieke muzikale schat: de Leidse Koorboeken. Deze zes folianten van 15,5 kilo per stuk bevatten samen meer dan 350 composities. Het is de grootste overgeleverde collectie muziek die voor één kerk is geschreven, namelijk voor de Pieterskerk in het hart van Leiden. Om gebeden te zingen voor het zielenheil van belangrijke overledenen, had de kerk sinds de 15e eeuw een zangerscollege. In de 16e eeuw was dit uitgegroeid tot een collectief van professionele zangers die 365 dagen per jaar 7 keer per dag op vaste tijden zongen. De muziek die daarvoor werd geschreven, is gebundeld in de Leidse Koorboeken. De collectie is een staalkaart van religieuze polyfone muziek in de noordelijke Nederlanden, met werk van beroemde componisten als Josquin Desprez en Jacobus Clemens non Papa. Van die laatste componist zingt het Leids Kamerkoor vandaag het *Magnificat octavi toni*. Voor wie eens een Leids Koorboek in het echt wil zien: een van de zes exemplaren behoort tot de permanente collectie van de Lakenhal. Bovendien zijn alle Leidse Koorboeken digitaal beschikbaar via erfgoedleiden.nl.

Brabantse koorboeken

De 15e en 16e eeuwse liederen, die Florilegium zingt, zijn afkomstig uit handschriften van Petrus Alamire en uit *Septiesme livre des chansons à quatre parties*, dat in Leuven gedrukt is door Petrus Phalesius. Alamire (circa 1470- 1536) werkte vooral in Antwerpen en Mechelen. Leuven, Antwerpen en Mechelen behoorden tot het hertogdom Brabant. Dat vormde in deze periode het politieke hart van de Lage Landen en samen met Vlaanderen het economische hart. Het was een rijk gebied, met een bloeiende textielnijverheid en internationale handel. Het werd bestuurd door de Bourgondiërs en vanaf eind 15^e eeuw door de Habsburgers. Vlaanderen, Brabant en Henegouwen kenden in de 15^e en 16^e eeuw een enorme muzikale creativiteit. Zij waren de bakermat van de polyfonie. Heel wat componisten, zoals Orlando di Lasso, Josquin Deprez, Jacobus Clemens non Papa, Jacob Obrecht en Adriaan Willaert, verspreidden deze muziek over heel Europa, waar zij in dienst waren van vorstelijke en adellijke hoven.

Naast de componisten die bekend stonden als *i Fiamminghi* (de Vlamingen) waren er muziekkopisten en later muziekdrukkers en -uitgevers actief in deze regionen. De beroemdste kopiist was

Petrus Alamire. Zijn atelier produceerde schitterend verluchte muziekhandschriften, die in totaal meer dan zeshonderd meerstemmige werken bevatten. Veel van deze handschriften zijn te bewonderen in het museum van de Koninklijke Bibliotheek in Brussel. In Museum Hof van Busleyden in Mechelen wordt het koorboek van Margaretha van Oostenrijk tentoongesteld, waarin onder andere *Myn hert altyd heeft verlanghen* van Pierre de la Rue is opgenomen. *O salutaris hostia* van Pierre de la Rue en *Sanctus* van Josquin Deprez zijn afkomstig uit andere handschriften van Alamire <https://www.faam.vlaanderen/nl/belevingen/erfgoedelement/petrus-alamire-muziekuitgever>

Iets later was Petrus Phalesius (1510-1573) actief. Hij was vanaf 1545 muziekuitgever en -drukker in Leuven. In 1581 verhuisde zijn zoon het bedrijf naar Antwerpen. De partituren die hij uitgaf waren van hoge typografische kwaliteit. Enkele van zijn koorboeken worden bewaard in de Universiteitsbibliotheek van Leuven, <https://expo.bib.kuleuven.be/exhibits/show/canticum-beatae-mariae-quod-ma/petrus-phalesius>.

Septiesme livre des chansons à quatre parties werd voor het eerst gedrukt in 1560. Het was een zeer succesvolle bundel, die tot in de 17e eeuw herdrukt werd. De bundel bevatte vierstemmige liederen (zoals de titel al zegt), waarvan Florilegium er vier zingt: Jean De Latre *Comme la rose*, Dirk Janszoon Sweelinck *Hoe schoon lichtet die morghenster*, Hubert Waelrant *Musiciens qui chantez à plaisir* en Orlando di Lasso *La nuit froide et sombre*.

Daarna zingen het Leids Kamerkoor en Florilegium samen koormuziek uit Noorwegen, waar de Leuvense dirigente vandaan komt, en liederen uit Indonesië, het vaderland van de dirigent van het Leids Kamerkoor.

Vier psalmen van Edvard Grieg (1843-1907)

Grieg was een Noorse romantische componist en pianist. Hij gebruikte Noorse volksmelodieën in zijn muziek en droeg zo bij aan een eigen Noorse identiteit. Noorwegen werd in 1905 onafhankelijk van Zweden.

Deze vier liederen waren de laatste composities van Grieg voordat hij stierf. Hij componeerde de *Vier psalmen op basis van Noorse volkswijsjes* in 1906. De melodieën en teksten haalde hij uit een liedboek van de componist en theoloog Ludvig Mathias Lindeman. De teksten zijn niet uit de bijbel, en dus geen echte psalmen, maar van geestelijken uit de 16e, 17e en 18e eeuw, op oude Noorse volksmelodieën. Hier en daar wijzigde Grieg de melodieversies van Lindeman enigszins, hij breidde de eenvoudige volksmelodieën uit en gaf ze zo geheel nieuwe dimensies.

Vier Indonesische volksliederen

Arrangementen van volksliederen voor koren zijn erg populair in Indonesië. Ze worden vaak uitgevoerd op koorfestivals. De hedendaagse Indonesische componisten, Ken Steven, Budi Susanto en Agustinus Bambang Jusana hebben heel wat volksliedjes gearrangeerd. De vier liederen die wij brengen zijn afkomstig uit verschillende delen van Indonesië, een cultureel divers land, met honderden eilanden, etnische groepen en talen.

Leids Kamerkoor – Leidse koorboeken

Jacobus Clemens non Papa (ca. 1510-1555 of 1556)

Magnificat octavi toni

Magnificat anima mea Dominum,
et exsultavit spiritus meus
in Deo salutari meo.
Quia respexit humilitatem ancillae suae:
ecce enim ex hoc beatam me dicent
omnes generationes.
Quia fecit mihi magna qui potens est,
et sanctum nomen ejus.
Et misericordia ejus a progenie in
progenies timentibus eum.
Fecit potentiam in brachio suo:
dispersit superbos mente cordis sui.
Deposuit potentes de sede
et exaltavit humiles.
Esurientes implevit bonis:
et divites dimisit inanes.
Suscepit Israel puerum suum,
recordatus misericordiae suae.
Sicut locutus est ad patres nostros,
Abraham et semini ejus in saecula.
Gloria patri, et filio, et spiritui sancto.
Sicut erat in principio et nunc et semper,
et in saecula saeculorum, amen.

Mijn ziel prijst en looft de Heer,
mijn hart juicht
om God mijn redder:
hij heeft oog gehad voor mij
zijn minste dienaars.
Alle geslachten zullen mij voortaan gelukkig prijzen,
ja, grote dingen heeft de Machtige voor mij gedaan,
heilig is zijn naam.
Barmhartig is hij van geslacht op geslacht
voor al wie hem vereert.
Hij toont zijn macht en de kracht van zijn arm,
en drijft uiteen wie zich verheven wanen,
heersers stoot hij van hun troon,
en wie gering is geeft hij aanzien.
Wie honger heeft overlaadt hij met gaven,
maar rijken stuurt hij weg met lege handen.
Hij trekt zich het lot aan van Israël, zijn dienaar,
zoals hij aan onze voorouders heeft beloofd:
hij herinnert zich zijn barmhartigheid jegens
Abraham en zijn nageslacht, tot in eeuwigheid.
Ere zij de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.
Zoals het was in het begin en nu en altijd,
En in de eeuwen der eeuwen, amen.

Tekst Magnificat: Lucas 1: 46-55; vertaling: Nieuwe Bijbelvertaling

Tekst en vertaling Gloria patri: anoniem

Florilegium – Brabantse koorboeken

Jean De Latre (1505-1569)

Comme la rose

Septiesme livre des chansons à quatre parties van Phalesius

Comme la rose se perd en peu d'espace,
ainsi le teint et la beauté mondaine,
en peu de temps se consom'et se passe,
et n'a pour vray qu'une durée soubdaine,
or donc n'a mye^t en beauté tant humaine,
de ta beaute et naturelle grace,
prenons plaisir et liesse certaine,

Zoals de roos snel verwelkt,
zo ook de gloed van aardse schoonheid
vergaat en verdwijnt in korte tijd,
en is slechts iets vergankelijk.
Dus, mijn liefste, zo mooi en zo menselijk,
laten we genieten van jouw schoonheid en natuur-
lijke charme,

Vertaling Martine Delangen

Dirk Janszoon Sweelinck (1591-1652)

Hoe schoon lichtet die morghenster

Septiesme livre des chansons à quatre parties van Phalesius

Hoe schoon lichtet die morghenster
vol g'naed en waerheyt van den Heer
die soete wortel Jesse
ghy zoon Davits uyt Jacobs stam
myn koninck en myn bruydegom
hebt myn hert beseten
lief'lijk, vriendlijk, schoon en heerlijk
rijk van geven
hooch en seer prachtich verheven.

Pierre de la Rue (ca. 1452 – 1518)

Myn hert altyt heeft verlanghen

Afkomstig uit het Chansonnier van Margaretha van Oostenrijk, een handschrift van Petrus Alamire (Koninklijke Bibliotheek Brussel)

Myn hert altyt heeft verlanghen,
Naer u die alderliefste myn.
U liefde heeft mij ontfanghen,
U eijghen vry wil ick zyn.
Voor al de weerelt ghemeene,
Soe wie dat hoort oft ziet,
Heb dy myn hert alleene.
Daerom, lief, en begheeft mij niet.

Josquin Deprez

Sanctus uit Missa d'un aultre amer

Afkomstig uit een koorboek van Petrus Alamire (Bibliotheek van het Vaticaan Rome)

Sanctus, Sanctus, Sanctus,
Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt coeli et terra gloria tua.
Osanna in excelsis.
Tu solus qui facis mirabilia,
Tu solus Creator, qui creasti nos,
Tu solus Redemptor, qui redemisti nos
sanguine tuo pretiosissimo.

Ad te solum confugimus,
in te solum confidimus,
nec alium adoramus,
Jesu Christe.

Ad te preces effundimus,
exaudi quod supplicamus,
et concede quod petimus,
Rex benigne.

Heilig, heilig, heilig,
Heer, God, Heer van de hemelse machten.
Vol zijn de hemelen en de aarde van Uw roem.
Hosanna in de hoogten.
U alleen, Heer, bent het die wonderen verricht,
U alleen bent de Schepper, die ons gemaakt heeft,
U alleen bent de Verlosser,
die ons met Uw kostbare bloed heeft verlost.

Bij U alleen zoeken wij onze toevlucht,
in U alleen stellen wij ons vertrouwen,
niemand anders dan Jezus, Uw Zoon,
aanbidden wij.

Tot U richten wij onze gebeden,
hoor naar wat wij u smeken,
en verleen wat wij u vragen,
goedertieren Koning.

Orlando di Lasso (1532-1594)

La nuit froide et sombre

Tekst : Joachim de Bellay

Septiesme livre des chansons à quatre parties van Phalesius

La nuit froide et sombre,
Couvrant d'obscure ombre
La terre et les cieux,
Aussi doux que miel,
Fait couler du ciel
Le sommeil aux yeux.

Puis le jour luisant,
Au labeur duisant,
Sa lueur expose,
Et d'un tein divers,
Ce grand univers

De nacht, koud en somber
bedekkend met duistere schaduw
de aarde en de hemel...,
net zo zoet als honing
laat zij stromen uit de hemel
de slaap in de ogen.

Dan de dag, daaropvolgend,
bij de aangename arbeid
stelt zijn licht ten toon...
en met heel verscheiden tint
bekleedt zij dit grote universum

Vertaling Dick Wursten op cpdl.org (choralwiki)

Pierre de la Rue (ca. 1452 – 1518)

O salutaris Hostia

Afkomstig uit de Occo Codex, een handschrift van Petrus Alamire (Koninklijke Bibliotheek Brussel)

O salutaris hostia
Quae caeli pandis ostium
Bella premunt hostilia
Da robur, fer auxilium.

Uni Trinoque Domino
sit sempiterna gloria
qui vitam sine termino
nobis donet in patriam. Amen

Gegroet, o offer
Gij die de hemelpoort opent,
steun onze strijd tegen de vijanden
geef kracht en draag bij met Uw hulp.

Aan U, o drieëne Heer,
komt eeuwige eer toe,
U, die ons in het (hemelse) Vaderhuis
een leven geeft, waaraan geen einde komt.

vertaling cpdl.org (choral wiki)

Hubert Waelrant (1517-1595)

Musiciens qui chantez à plaisir

Septiesme livre des chansons à quatre parties van Phalesius

Musiciens qui chantez à plaisir,
Qui gringotez, refringotez la note.
Prenez un ton plus doux, Et à loisir,
Signifiant ce que le chant dénote,
Accordez-vous, ainsi que la linote
Qui prend plaisir en son chant gracieux.
Soyez experts des oreilles et des yeux,
Ou autrement il vaudrait mieux vous taire.
Et je vous prie, que vous soyez soigneux
De ne chanter, que vous n'avez à boire.

Musici, zangers voor het plezier,
jullie kwetteren en kwelen de noten.
Zing een toontje lager, zodat in de zwier
de sfeer van het lied wordt ontsloten,
stem je af met soortgenoten,
zoals vogels in hun sierlijke koor.
Wees vaardig met oog en oor,
anders kun je beter niet klinken.
En zorg er alsjeblieft goed voor
om niet te zingen zonder iets te drinken.

Vertaling Bavo Hopman (bavohopman.nl)

Leids Kamerkoor en Florilegium onder leiding van Elizaveta Agrafenina.

Vier psalmen van Edvard Grieg (1843-1907)

Hvad est du dog skjøn (tekst H. A. Brorson)

Hvad est du dog skjøn, ja skjøn, ja skjøn,
du allerliefste Guds Søn!
O du min Sulamit, Sulamit, ja mit, ja mit,
alt hvad jeg har er også dit.
Min Ven, du est min, ja min, ja min;
så lad mig altid være din!
Ja, evig vist, evig vist, ja vist, ja vist!
Du min skal blive her og hist
Men tænk, jeg er her, ja her, ja her;
iblandt så mange dragne Sværd!
O så kom, Due! kom Due! Ja kom, ja kom!
I Klippens Rif er Ro og Rum.

Wat ben jij toch mooi, ja mooi, ja mooi,
jij allerliefste Zoon van God!
O jij mijn Sulamit, Sulamit,
ja de mijne, ja de mijne,
alles wat ik heb is ook van jou.
Mijn vriend, je bent van mij, ja van mij, ja van mij;
dus laat mij eeuwig de jouwe zijn!
Ja, waarlijk eeuwig, ja waarlijk, ja waarlijk!
Jij zult bij mij blijven, hier en elders.
Maar denk: ik ben hier, ja hier, ja hier;
tussen zoveel getrokken zwaarden!
O kom, Duif! kom Duif! Ja kom, ja kom!
In de rotskloof heerst vrede en rust.

Noot: Sulamit is een van de hoofdpersonen uit het Hooglied, het bijbelboek met verzen over de liefde van een (bruids)paar.

Guds Søn har gjort mig fri (tekst H. A. Brorson)

Guds Søn har gjort mig fri fra Satans Tyranni,
fra Syndestånd, fra Lovens Band,
fra Dødens Skræk og Helved-Brand.
Min Goel lagde sig imellem Gud og mig,
sig undergav min Syndestraf, til Marter, Død og Grav.
Det var den Kjærlighed til mig, som er så ubegri-
pelig,
så god, imod en Ond fra Top til Rod;
der ingen Ting var til Behag,
undtagen den forbudne Smag, med Mund og Hånd,
ja Sjæl og Ånd i Fjendens Lænke-Bånd

De Zoon van God heeft mij bevrijd van de tirannie
van Satan,
van de staat van zonde, van de band van de wet,
van de doodsangst, van het hellevuur.
Mijn Heiland plaatste zichzelf tussen God en mij,
En heeft de straf voor mij zonden op zich genomen,
door marteling, dood en graf.
Het was die liefde voor mij, die zo onbegrijpelijk,
zo goed is, tegen een diepgaand kwaad;
waar niets behagen bood
behalve de verboden vrucht,
met mond en hand,
ja, ziel en geest in de ketens van de vijand.

Nu er jeg Gud i Vold, trods Slangen tusindfold!

Nu ben ik het rijk van God, ondanks de duizendvouden-
dige slang!

Lad ham kun stå og se mig gå med Friheds Pur-
pur-Klædning på.
Hvad gjør det godt i Bryst, at følge Jesu Røst på
Sandheds Sti alt Ondt forbi,
til Himlens Sorgenfri!
Lad Verden sig ei bilde ind endnu engang at få
mig blind,
nej, nej, den Vej til Pølen går jeg ej.
Nej, jeg er kjøbt for dyre til at prøve Syndens Ly-
kke-Spil;
jeg blæser ad den Lokke-Mad og ser til Himlen
glad.

Laat hem gewoon met rust en kijk hoe ik ga
met de purperen kleding van de vrijheid.
Wat doet het het hart goed, om de stem van Jezus te
volgen op het pad van de waarheid, waar alle kwaad
is verbannen, naar de hemel waar geen zorgen zijn!
Laat de wereld niet geloven dat zij me nogmaals
blind kan maken,
nee, nee, ik ga niet de kant van de verdoemenis op.
Mijn redding was te kostbaar om aan zondige spe-
len mee te doen.
Ik weersta alle verleiding en ga met vreugde naar
de hemel.

Mit Hjerte i mig ler, når jeg min Grav beser,
ei Blomster-Dal, ei Fyrste-Sal så tryk en Seng
mig vise skal.

Min Død er Færgemand til Livets faste Land,
Gud Zebaot, hans eget Slot, ja! det er evig godt.

Er Vinden her skjønt tidt imod, at spæge lidt det
kåde Blod,

al Kur er sur for menneskelig Natur;
den gjør dog let som Rå og Hind det derudi
forsøgte Sind,

ja, Korsets Hegn er just det Tegn til Friheds rette
Egn.

Mijn hart verheugt zich, als ik nadenk over mijn graf,
het is geen vallei van bloemen, noch een zaal van een
prins. Wat een veilig bed zal ik krijgen.

Mijn dood is de veerman die mij naar het land van le-
ven brengt, naar God der heerscharen, zijn eigen rijk,
dat eeuwig goed is.

Al is er vaak tegenwind, die het verrotte bloed koelt,

alle genezing is zuur voor de menselijke natuur;
het is makkelijk, zoals reeën en herten, om te zondigen.

Ja, de weg van het kruis is de wegwijzer naar het rijk
van de vrijheid.

Jesus Kristus er opfaren (tekst H. Thomissøn)

Jesus Kristus er opfaren over alle Engleskare.
Himlen indgangen og tog så Fængslet fangen.

Kyrie eleison!

Herre Jesus, vi takke dig for dine Velgjerninger slig,
som du beteede os til stor Trøst og Glæde.

Kyrie eleison!

Nu vi prise din Himmelgang med idel Englefryd og
Sang.

Din Lov vi sjunge med Hjerte, Mund og Tunge.

Kyrie eleison!

Jezus Christus is boven de engelensharen uitgeste-
gen, is de hemel binnengegaan en heeft zo deze we-
reldse gevangenis gevangen genomen.

Kyrie Eleison!

Heer Jezus, wij danken u voor uw weldaden
terwijl u ons grote troost en vreugde gaf.

Kyrie Eleison!

Nu prijzen wij uw hemelvaart met engelenvreugde
en gezang.

Wij zingen uw lof met hart, mond en tong.

Kyrie Eleison!

I Himmelen (tekst L. L. Laurinus)

I Himmelen, i Himmelen, hvor Gud, vor Herre bor,
hvor saligt did at komme hen, hvor er den Glæde
stor.

For evig, evig skal vi der se Gud i Lyset, som han er,
se Herren Zebaot.

Og Legemet, og Legemet som lagdes bort i Muld,
det vorder alt så skinnende, ja som det skjære
Guld.

Og ved af ingen Vunde mer mens Åsyn det til Åsyn
ser Gud Herren Zebaot.

Og Sjælen får sin Prydelse, den Krone, som er sagt,
Retfærdighedens Brudekrans, og så den hvide
Dragt.

O Gud, hvad Lyst at være dig nær, at se i Lyset som
du er dig, Herren Zebaot.

In de hemel, in de hemel, waar God onze Heer
woont, hoe zalig om daar binnen te komen, hoe ge-
weldig is die vreugde.

Voor eeuwig zullen wij daar zijn,
zie God in het licht, zoals hij is, zie de Heer der heer-
scharen.

En het lichaam, en het lichaam dat in de grond werd
gelegd

zal stralend stralen als van het zuiverste goud.

Al het lijden is voorbij in de ogen van God, de
Heer der heerscharen.

En de ziel is versierd met zijn kroon, zoals gezegd is:
De bruidskrans van gerechtigheid, met gewaden
van zuiver wit.

O God, wat een vreugde om dichtbij te zijn,
Om u in het Licht te zien zoals u bent, U, Heer der
heerscharen.

Leids Kamerkoor en Florilegium onder leiding van Dody Susanto Enkele Indonesische volksliederen.

Ahtoi Porosh

Arrangement Budi Susanto Yohanes (1979-)

Tekst: Dayak Ot Danum, een volkslied van Borneo. Vertaling: Dody Soetanto en Jan Delhaas

e ... a ... e ... a ...
Ahtoi porosh
Aruk na uash yaku bavikyotaak
Eam na ihkok tundah nu ihkok
Tahkan ka kiak pelik tongah
Napal pingah tuh eam tiruh.
Eam arok salak umbak ihkok
Nguan ah kuk nung lu li duk
Eam ngopilik hondou ngolokmik
Nulau lalapang luvang huang
Miak ahkk ngindoi nohuk
Kolou kolunon ulun bobujon
Inon poh ihkk ahkok umbok
Ngomok nayam ahtoi ihtuh
Ah...ah..ah..
Ngindoi ihtok lomai eam ihkok ahtoi
Touk eam ahkan boto sihuk
Mirah nai huang touk bosahkang
Touh lee ihtoi kinoh
Ahtoi porosh

e ... a ... e ... a ...
Een hart vol pijn
Ik heb veel meisjes gekend, maar niemand zoals jij.
Wat jou zo bijzonder maakt houdt me uit de slaap.
Aan niemand anders moet ik altijd maar denken,
alleen aan jou.
Dag of nacht, je bent altijd in mijn gedachten.
Elke gedachte aan jou maakt me in de war,
Ik verlies mezelf in mijn liefde voor jou
en ik vraag me af of jij dezelfde gevoelens kent.
Als we elkaar toen niet waren tegengekomen
zou het nooit zo gelopen zijn.
Oh, wanneer zal mijn liefdespijn genezen?

Janger

Arrangement Augustinus Bambang Jusana (1970-) en Avip Priatna (1964-)

Janger is een flirterige Balinese groepsdans die wordt gedanst door mannen en vrouwen. De muziek wordt traditioneel gespeeld door een gamelanorkest, en er wordt gezongen. Op Bali is gamelan een ensemble van percussie-instrumenten, meestal metallofonen en trommels.

Augustinus Bambang Jusana en Avip Priatna arrangeerden de muziek van deze dans voor koor.

De solo, waarmee *Janger* begint, is een hindoeïstisch mantra:

om bhūṛ bhuvaḥ svaḥ tat savitur vareṇyam bhargo devasya dhīmahi dhiyo yo nahḥ pracodayāt
Dat betekent: wij mediteren over die meest aanbeden Allerhoogste Heer, de schepper, wiens uitstraling (goddelijk licht) alle rijken fysiek, mentaal en spiritueel verlicht. Moge dit goddelijke licht ons intellect verlichten.

Ngiring mejangeran di jaba tengahe
Cak, ara kijang jangi janger kopyak epong
Kopyak sede kopyak sedopak dedopong
Sriag sriog, ngiring mejangeran di jaba tengahe

De tekst betekent ongeveer laten we de Janger dansen in het Balinese huis. De (betekenisloze) klanken imiteren de gamelanmuziek.

Yamko Rambe Yamko

Arrangement van Augustinus Bambang Jusana (1970-)

Yamko Rambe Yamko is een volksliedje uit West-Papua. De tekst is een mengeling van verschillende talen die worden gesproken in de Indonesische provincie Papua, en over de betekenis ervan bestaan verschillende theorieën. Augustinus Bambang Jusana, die dit arrangement maakte, vermeldt in de bladmuziek dat het een lied is voor helden die hun leven geven voor het land waarvan ze houden. Dit lied werd gezongen in 1963 toen Papua (dat toen Nieuw-Guinea heette) als laatste kolonie van Nederland door de Verenigde Naties werd overgedragen aan Indonesië.

He yamko rambe yamko
Aronawa kombe
Temino kibe kubano ko bombe ko
Yuma no bungo awe ade
Hongke hongke, hongke riro
Hongke jombe, jombe riro

De dirigenten

Sinds december 2018 is **Dody Soetanto** de dirigent van het Leids Kamerkoor. Dody is geboren in Indonesië en behalve dirigent is hij ook bariton. Hij studeerde af in Klassieke zang bij Henny Diemer en Koordirectie bij Rob Vermeulen aan het Utrechts Conservatorium. Hij heeft gewerkt met de beste docenten en uitvoerend musici in Nederland, onder wie Rudolf Jansen, Vincent de Kort, Richard Egarr en Ed Spanjaard.

Sinds hij in Nederland is, is Dody regelmatig uitgenodigd om in concerten te zingen, zoals de Matthäus Passion en de Messiah, en voor verschillende operarollen. Hij zong bijvoorbeeld de rol van Malatesta in Don Pasquale en Alcindoro in La Bohème voor De Nationale Reisopera in Resident Artist

Program in Groot-Brittannië. Met de Dutch National Opera Academy zong hij de rol van Smirnov in The Bear en Bartolo in Le Nozze di Figaro. In producties van STUDIO32 voor het Grachtenfestival Amsterdam vertolkte hij de rol van Guglielmo in Così Fan Tutte en Il Conte in Le Nozze di Figaro. En met het Philips Symphony Orchestra trad hij op als Crown in Porgy and Bess. Dody zingt ook als solist en koorlid in diverse professionele koren, zoals Ribattuta Musica en SWARA vocal ensemble.

Als dirigent heeft Dody concerten gegeven met verschillende Nederlandse koren en ensembles. Hij dirigeerde in 2013 de educatieve projecten van het Groot Omroepkoor, waarin Russische koorwerken op het programma stonden. In Indonesië leidde hij van 2004 tot 2009 verschillende bekende koren die internationale koorcompetities in Azië en Europa hebben gewonnen. Dody dirigeert Leids Kamerkoor sinds 2019.

Florilegium is in september 2023 een nieuw koorjaar gestart met een nieuwe dirigente: **Elizaveta Agrafenina**. Elizaveta is een klassieke zangeres en dirigent, opgeleid aan de beste conservatoria. Ze is nu een opkomende artiest met een spannende carrière in het verschiets. Als soliste is ze vaak te zien op grote podia in Europa en op gerenommeerde kamermuziekfestivals. Ze promoot ook actief muziek van Joodse componisten en vrouwelijke componisten; ze heeft onlangs een album uitgebracht met haar vocale kwartet. Dirigeren is altijd een onderdeel van haar carrière geweest en er is niets leukers in de muziekwereld dan het leiden van een groep zangers en samen muziek ontdekken. Ze werkte eerder in Amsterdam met vijf ver-

schillende koren en sinds haar verhuizing naar België vormt ze een vocaal ensemble voor getalenteerde amateurs, met als doel niet-professionele zangers de kans te bieden solistisch te zingen, binnen het kader van een koor.

De koren

Het Leids Kamerkoor bestaat uit ruim 25 enthousiaste zangers. De kwaliteit en het plezier in zingen staan bij ons voorop. Sinds december 2018 is Dody Soetanto de dirigent van het koor. Ons koor heeft een breed repertoire, van middeleeuws tot heden-
daags. We zingen meestal a capella, maar bij bijzondere gelegenheden kiezen we ook wel voor instrumentale begeleiding. Zo vierden we vorig jaar ons lustrum met een *Fiesta de la Música* met harp, orgel, piano, accordeon, strijkers en percussie. En in het voorjaar van 2022 gaven we twee spetterende concerten met *ConcertoValiante*, waarbij onder meer de *Nelsonmis* van Haydn en *Dixit Dominus* van Händel op het programma stonden.

Bij het Leids Kamerkoor is ook plaats voor ontmoeting en ontspanning. Tegelijk willen we de kwaliteit van onze muzikale prestaties op peil houden en waar mogelijk verbeteren.

Sterke punten van het koor zijn de muzikale ontwikkeling, een reeks van mooie en bijzondere concerten, de goede sfeer onderling en de sterke betrokkenheid van de leden.

Het gemengd vocaal ensemble Florilegium ontstond in 1981 naar aanleiding van een eindverhandeling over Johannes Flori, een Vlaamse componist uit de renaissanceperiode. In de programmatie lag de nadruk op westerse literatuur uit de renaissance en de barok.

Ook al betekent Florilegium letterlijk "bloemlezing", toch streeft het ensemble naar een samenhangende programmatie: het samen uitvoeren van verschillende werken vormt liefst een meerwaarde voor koor en luisteraars.

Met gemiddeld twee concertprogramma's per jaar vindt Florilegium de ruimte om in een ontspannen sfeer te repeteren, maar met aandacht voor muzikaliteit, detail en afwerking.

Als liefhebbersgroep blijft het ensemble constant bouwen aan koorkwaliteit: repertoire, samenklank en individuele zangtechniek. Dit evenwel zonder haar grootste rijkdom op te geven: Florilegium is een groep van vrienden, ook buiten de wekelijkse repetitie in Kessel-Lo.

De koorleden

Leids Kamerkoor

Sopranen

Gesineke Veerman
Heidi Aalbrecht
Heleen Lie-Venema
Leontine Rodewijk
Lucana Santos
Maartje de Heij
Marie-Louise Kamphuis
Mirthe Jansen

Alten

Agith Maas
Anneke Sleswijk
Franka van der Linden
Gökçen Aslan
Karien de Schipper
Marjolein de Gruijter
Meiny Hofstede
Nanneke Schaap

Tenoren

Bart Samwel
Edwin Poels
Hans Rohlof
Jaap van Tellingen
Jeroen Alders
Peter Gordijn
Samuel Natalius

Bassen

Dirk van Miert
Gijs Baldee
Jan Hengeveld
Kees Kranenburg
Nu Driz
Rian Veldman
Rudi van Buul

Florilegium

Sopranen

Etelka Csank
Maud De Voght
Ellina Fesenko
Inge Gorgon
Christiane Van Acker
Françoise Van Vlaenderen
Linne Vanpaemel
Annemie Vansweevelt

Alten

Nancy Carfrae
Greet Deckers
Els Missinne
Saar Ochelen
Lut Scheys
Miriam Schoors
Iris Steen

Tenoren

Fried Buelens
Hans De Mont
Guido Santermans
Karel Van Acker
Dirk Verstreken

Bassen

Tom Dierckx
Geert Haven
Marnix Kint
Jo Neyens
Silvester Van Kersschaever
Bruno Vanherle

Wil je nog even napraten, kom dan naar de receptie na het concert.

Bonnetjes (1,5€ per bonnetje) te verkrijgen aan de kassa

Glas fruitsap - 1 bonnetje

Glas wijn (wit of rood) - 2 bonnetjes

Glas cava - 3 bonnetjes

Zakje chips - 1 bonnetje

Wil je op de hoogte blijven, schrijf je dan in op onze nieuwsbrief via www.florilegium.be. Het koor financieel steunen kan altijd via steunkaarten, het uitkopen van concerten of via publiciteit in onze programma-boekjes. Wil je meer weten? Stuur een mail naar info@florilegium.be

Met de gewaardeerde steun van

Koninkrijk der Nederlanden